

AFAG Reiserapport – Studietur i forbindelse med diplomprosjekt

Jeg reiste sammen med min diplompartner på studietur til Vardø for å kartlegge og dokumentere tomten og bygget vi skal gjøre diplomoppgaven vår om, samt området rundt for en stedsanalyse.

Kort om prosjektet: Vi studerte i forbindelse med masterkurset Explorations in Ocean Space ulike situasjoner i Varangerfjorden og var i Vardø i 2023. Da fikk vi gjennom den spesielle situasjonen med mange tomme hus inntrykket av at Vardø fremdeles er en by i nedgang. Mer undersøkelse viser derimot en stabiliserings-fase og at initiativene rundt bevaring, restaurering og oppbygging er mange. Byen har en sterk fellesskapsånd og forventet vekst, både i befolkningen og i reiselivs- og kulturnæringen.

Vi arbeider med Strandgata 49, samt muligens nabobyggene i Strandgata 43 og 50 – tidligere brukt i fiskeindustrien, men nå ubenyttet eller brukt som lager. Alle er SEFRAK-registrert, noe som understreker viktigheten av bevaring gjennom aktivisering. Byggene ligger mellom havnen og hovedgaten, som skiller industriområdet fra boligområdet. Boligbebyggelsen preges av både fraflytting og godt bevarte, historiske bygg, noe som skaper en særegen atmosfære.

Tema: Tilgjengeliggjøring av bygg uten en bruk, fascinasjon for spor av tid og forfallens estetikk i forlatte bygg, samt bruk av taktil historie og kultur som ressurs for utvikling og en potensiell bruk og opplæring innenfor håndverksfaget.

Reiserute og observasjoner

Vi reiste fra 18. til 21. februar, fløy til Kirkenes og kjørte derfra til Vardø (ca. 3,5 timer). Bilturen ga innsikt i tilgjengeligheten til byen for turister, fastboende og næringstransport blant annet. Vi stoppet i tettsteder som Kiberg og Krampenes, hvor vi observerte lignende utfordringer knyttet til fraflytting og værutsatte bygg.

I forkant av turen planla vi et besøk ved fylkeshuset i Finnmark (Vadsø) for å undersøke relevante arkiver. Her fikk vi se dokumentasjon fra SEFRAK-registeret samt restaureringsprosessen av Huse-gården, inkludert før-og-etter-tegninger, tilstandsrapport og kostnadsoverslag blant annet. Selv om dette ikke var bygget vi arbeider med, ga det innsikt i restaureringsprosesser og finansiering. På biblioteket i Vardø fant vi også lokalhistoriske bøker og dokumenter om tidligere initiativer i byen.

Møter med lokale aktører

For å forstå den lokale konteksten ønsket vi å snakke med innbyggere. På grunn av værforholdene var dette utfordrende, men vi fikk kontakt med tidligere ordfører, som satte oss i forbindelse med Svein Harald Holmen – leder av Vardø Restored og eier av bygget vi undersøker. Han informerte oss om nåværende planer og bruk for bygget så ga oss verdifull innsikt i interesse, fremtidig verdi og behov på tomten.

Vi bodde i en Airbnb rett over gaten fra bygget og diskuterte med utleieren hans syn på utviklingen av området. På Nordpol Kro (i drift i 160 år) møtte vi eier og lokale innbyggere som delte sine perspektiver på byens fremtid. De understreket særlig deres tro på turistnæringen, et behov for flere leiligheter, men også en bekymring angående aldrende befolkning, særlig også da mange eldre er sesongbaserte. I tillegg påpekte de en mangel på håndverkere og dermed også vedlikehold.

Dokumentasjon:

- Bilder av utsiden av byggene da vi ikke hadde mulighet til å gå inn.
- Bilder og video av situasjonen rundt byggene.
- Bilder av andre bygg på øya med fokus på materialbruk, renovering og forfall
- Avtrykk av detaljer i fasaden. Vi brukte leire til å trykke inn noen av de mange teksturene på byggene, som oppsprukket betong, natursteinsmur, eksponert struktur, osv. I tillegg brukte vi en 3D-scanner på mobilen til å scanne disse detaljene.

Konklusjon

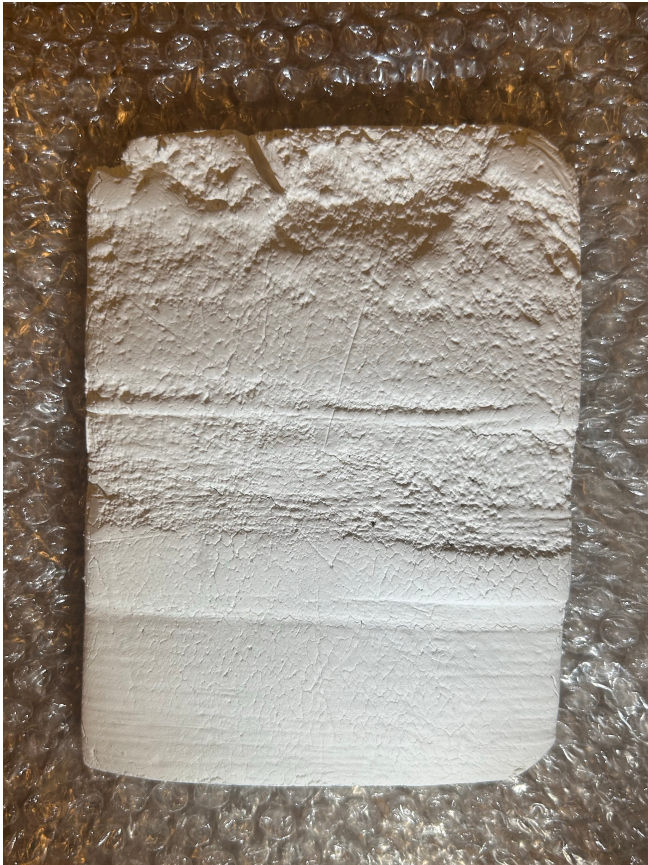
Studieturen ga verdifull innsikt i byggets tilstand, områdets utfordringer og potensialet for videre utvikling. Ved å møte tomten 1:1 fikk vi både kastet og bekreftet forutbestemte realiteter og kjent på både visuell og klimatisk atmosfære. Møtene med lokale aktører tydeliggjorde også nye behov for de tomme byggene og bekreftet relevansen av vår potensielle målgruppe.

Tomten fra veien

Tomten fra havnen

Lignende situasjoner i nabolaget